

(א) שבת ת, ט בסי'א: נכרות אחת, א: נכרות היחיד, (א) בסי'א: ציה, (ד) א"ר בלחמי יד [תנא],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה והוא נתון וכו' ואייתרה פחות מד' אמות כליל והד"א עם דיבור הקודם: (ב) ד"ה והא אי בעי זבי' לרקיע ה"י תנא והי יביל: (ג) ד"ה תנא ככללה וכו' ופי' נכנס כספרים (וא"ר גרסי' וכו' אסורים) תח"מ וי"צ ס"א א"ן זה: (ד) תוס' ד"ה וכללה וכו' אם למטה היו רוחב שלשה כליל מיפת סתל נמקח: [והגרש"עז"ל גרס רוחב קלף שלשה]:

רב ניסים גאון

לימא קסברי רבנן צדיקין אסורין. איתא במסכת שבת בפרק מי שהחשיך לו בדרך. הדין בה בצדידי בהמה וצדידי אילן, אי כאלו עצמו וכבהמה עצמה דאמרו אסור להשתמש בהן בשבת אלא ובוטפיה פסקו ההלכה ואמרו הילכתא צדיקין אסורין צדידי צדיקה מותרין. ואית דמקשי עליה ואמרו וכו' אמרו שפסקה הלכה כי הצדיקין אסורין למה תמתייהו בכאן בעירובין לימא קא סברי רבנן צדיקין אסורין וחזרוין [ודמוין] [ודחוין] אותה לפי הפירוק שפירקו בכוף. ויש לי לפרק על זו הקושיא ולומר כי זה שאמרו בעירובין לימא קסברי רבנן צדיקין אסורין אלו הדברים תחורין לעיר דברי רבנן, כל שהוא משום שבת לא גזרו א' עליו בין השמשות. וכשהגיעו הדברים לצדידים התמיהו ואמרו לימא קא סברי רבנן צדיקין אסורין בין השמשות. וחזרו ודחו כי בין השמשות לא גזרו רבנן אלא על אילן גופו אבל על צדידים [אל גורן] אלא בשבת עצמה, אבל בבין השמשות לא גזרו.

(א) נראה דל"ל גזרו עליו בהש"ס.

בבל מערבין פרק שלישי עירובין

והוא נספוק לשבוע צעיקרו. הלכך למטה מ' עירובו עירוב דמני נפיק ליה חוץ ל' אמותיו כמה דבעי ולמשקליה ואייתויה (א) פחות מד' אמות עד לתוך ד' אמותיו ואע"ג דמשוינן להו גיהליה רשות היחיד לגבי קניית עירוב להקל לאו רה"י גמורה היא שלא יוכל להציה

מחוזה להן לתוכן דהא לאו מחייה איכא ולא חילוק רשות איכא ומאן קא משוי להו בית עירוב הוא דמשוי להו וכי איכוון לבית דהיתרא איכוון ולא לשוויה בית דאיסורא. למעלה מ' אין עירובו עירוב דהא כי נפיק ושקליה מיימי מרה"י לרה"ר ולקמן פריך הא אי בעי מיימי ליה דרך עליו: ומאי למעלה ומאי למטה. דבצר הנוטה שיה הוא ואי למעלה אית ציה למטה לית ציה ולא שייך ציה לשון מעלה ומטה אלא לשון גובה ונמנך והכי איבעיא ליה למיתני נתנו צאלין גובה י' אין עירובו עירוב אין גובה עשרה עירובו עירוב ומדמי מעלה ומטה משמע דוקוף ויכול להניח למעלה בגובהו או למטה בשיפולו: והדר זקוף. בסוף נטייתו ומשכמת ציה מעלה ומטה בזקיפתו כגון דנטייתו כולה למטה מ' דאי למעלה מ' לא משכמת בזקיפתו מעלה ומטה: והא אי בעי מיימי ליה דרך עליו. כי הו חוץ ל' אמות נמי ולמעלה מ' כיון

ד' אמותיו עלות עד לרקיע רה"י (א) הרי יכול לעלות לאלין עד למעלה מעשרה ולטלו דהא כל האילן מעשרה ולמעלה רה"י ומציאנו למקום שציתמו: כשרצים מכתפין. על נטיית הנוף שחוץ ל' אמותיו הנמוכה מ' דהוא רה"ר כדעולא וכי מיימי ליה למעלה מעשרה דרך אורה כי נטייה עובר צאור רה"ר וקיימא לן במושיט מרשות היחיד לרה"י דרך אור רה"ר אפילו למעלה מ' חייב דתנן בפרק הוריק (שבת 15ד). הו שמהן צדיטא אחת הוריק המושיט חייב שכן היתה עבודת הלוים: עמוד ע'. דוקא נקט ט' כדאמר ביציאות השבת (ש"ס) דפחות מג' ארעא סמיכתא היא דדרכי לה רצים מג' עד ט' לא מדרס דרכי לה מפני גובהה ולא כחופי מכתיפה עלה מפני שנמוכה לכתף הלכך לאו רה"ר היא אלא כרמלית ט' חוץ לכתופי והו רה"ר עשרה רה"י: וזרק. מתחילת ארבע לסוף ד': ונח על גביו חייב דהוא לה עקירה והנחה מתחילת ד' לסוף ד' צרה"ר אכל אין רצים מכתפין עליו אע"ג דזרק ד' אמות ברשות הרצים כיון דלא הוא הנחה צרה"ר פטור: למעלה מעשרה אין עירובו עירוב. וכדאוקיימנא מתנייתין בנתכוון לשבות צעיקרו ונופו נוטה חוץ לארבע אמות והדר זקוף: ואסור ליעלו. אפילו האי דלמטה מעשרה אסור ליעלו למחר בשבת אם רצה לאוכלו משום דמשתמש צאלין ואפילו הכי קני ליה עירוב בין השמשות דכיון דשמוש אילן שבות דרבנן הוא לא גזרו עליו בין השמשות ואי הוה בעי למשקליה היא שעתא מני שקיל. כל איסור שבת וי"ט דהו מדרבנן קרי שבות: פסוק ג'. הניח עירובו צאלין למטה משלשה סמוך לקרקע: מוסר ליעלו. בשבת דכל למטה משלשה אפילו צאלין לא גזרו דהו כארעא סמיכתא והכי נמי תנן בפרק בתרא (דף 77: טז) היו שרשו גבוהין מן הארץ ג' לא ישב עליהן: נסנו ככללה כו' אפילו למעלה מעשרה עירובו עירוב. לקמן מפרש בשאין האילן רחב ד': ואסור ליעלו לא גרסינן. דאי גרסינן אמאי מתמה לקמן אדרבנן ואמר לימא קא סברי רבנן דלדין אסורין ואדרבי לא מתמה ומשום דקיימי רבנן עליה ואמרין כל מקום שאסור ליעלו כו' לפיכך נכתב בספרים (א) ואי גרסינן ליה טעמא משום דקסבר

לדין אסורין: אינימא אסיפא. דקאמר רבי נתנו ככללה עירובו עירובו אילן אין עירובו עירוב על השבות בין השמשות: נימא קסברי רבנן דדין. דאילן אסורין כגון הכא דאינו משתמש צאלין עלמנו אי הוה שקיל לעירובו אפילו בשבת ככללה הוא דמשתמש שהוא לדי אילן ופלוגתא היא צפ' מי שהחשיך (שבת 77 קטז): איכא למ"ד אסור ואיכא למ"ד מותר והשתא נימא מהכא דדין אסורין וניהו ההוא דשרי כיחיד במקום רצים ותיהו הך מתינתא סיימתא למאי דפסקינן התם הלכתא דדין אסורים: אלא אישא. קיימי רבנן דקאמר רבי נתנו צאלין למטה מעשרה עירובו עירוב ואסור ליעלו ואמרי ליה רבנן אע"ג דהוא ועירובו צרה"ר כיון דאסור ליעלו בשבת משום אילן אסור ליעלו בין השמשות שהוא ספק ואין עירובו עירוב: אי דליה ציה ארבעה. רוחב: מקום פטור הוא. דכל פחות מרוחב ד' ק"ל ביציאות השבת דלא הוה רשות בפני עצמו וצטל אכל רה"ר ואכל רה"י אם עומד ביניהם כדאמרין (שם 77 ו). עומד אדם על האסקופה נוטל מן העני ונותן לו מצעל הצית ונותן לו ואפילו איסורא דרבנן ליכא והכא כי נתנו למעלה מעשרה לאו צרה"י הוא ואמאי אין עירובו עירוב הרי יכול ליעלו לרשות הרצים: ואי דאית ציה ד'. ומשום הכי קאסר ליה רישא סיפא אמאי מפני ליה כלכלה הא רשות היחיד הוא ואסור: רישא דאית ציה ד'. ומשום הכי למעלה מ' אין עירובו עירוב דהוא צרה"ר ועירובו צרה"י: סיפא דליה ציה ד'. ומשום הכי לאו רה"י היא. וכלכלה דנקט משום דרבי סבר לה כר' יהודה דאמר [ע"ב] עירוב המונח למעלה מ' לא הוה עירוב ואפילו נתכוון לשבות למעלה אלא א"כ מונח על גבי מקום ארבעה הלכך אי לאו כלכלה ליכא עירוב על גבי מקום ארבעה אלא כלכלה משלימתו לארבעה:

לג.

דהדר זקוף. וא"ת והיכי חשיב למעלה מעשרה רה"י הא גדיים צוקעין בו תחתיו ואפילו ר' יוסי צר' יהודה לא שרי אלא בהדרן מחילות וי"ל דמיימי כגון סתמוס תחת הזקיפה דלא מני צקעי אי נמי כגון שיש גובה י' צאותו זקיפה דחשיב רה"י אע"ג דגדיים

צוקעין כמו עגלות כדאמר בהזורק (שבת 78). דהו רה"י אע"ג דתחתיה הו רה"ר: והא אי בעי מיימי א"ה דרך עריו. פ"ה דיכול לעלות צאלין עד למעלה מעשרה ולטלו דהא כל האילן מעשרה ולמעלה רה"י וציאנו אצלו למקום שציתמו יש סבורים שר"ל שגם האור שהוא למעלה מ' אפילו כנגד הנטייה שהיתה פחותה מ' הו רה"י ולא עלה זה על דעת רש"י דלא הו רה"י אלא כרמלית ומה שפירש וציאנו למקום שציתמו אין לומר דהיינו לעיקרו של אילן דהא רה"ר גמורה ואע"ג דל' אמותיו חשיבין כרה"י היינו דוקא למהו הוא ועירובו צוקעין אדם אכל להמיר להציא שם מרה"י או לאסור מרה"ר שם לא חשיב רה"י דהא לית ליה מחילות ולא חלק רשות ומשני כשרצים מכתפין עליו על נטיית הנוף הנמוכה מ' דהו רה"ר כדעולא וקיימא לן במושיט מרה"י לרה"י דרך אור רה"ר אפילו למעלה מעשרה חייב דתנן

בהזורק (שם 77 ו). הו שמהן צדיטא אחת הוריק פטור והמושיט חייב שכן היתה עבודת הלוים ונראה דלאו מושיט הוא אלא מעביר את העירוב רחוק חוץ ל' אמות וחייב אפילו זה כנגד זה כדאי בהזורק (שם 77 ו). א"ר אלעזר המוציא משוי למעלה מעשרה חייב שכן משא בני קהת במקום עקירתו והנחתו הו רה"י וקשה אחת אי בעי זריק ליה עני נגד מקום השציתו דזרק פטור ור"י מפרש והא אי בעי מיימי ליה דרך עליו היינו שנימנו על הנטייה שהיא כרמלית ויחזור וציאנו לעיקרו של אילן שהוא מקום שציתמו ממש ומשני כשרצים מכתפין עליו דהשתא לא מני מנח ליה על נטייה דהו מוציא מרה"י לרה"ר והואיל ואי בעי זריק ליה עד נגד מקום השציתו ליכא למימר דכי זריק ליה נמי אחת לא הו עירוב אלא משום דל' אמות חשיב רה"י ועולה עד לרקיע וכולי האי ודאי לא אמרינן הואיל אך קשה דאכתי משכמת לה דאינו חייב כגון צוה עוקר וזה מניח (י) אי נמי דכי מטוי ליה עד מקום הנטייה ינית על ידו או על כתיפו למעלה מ' דהא דמחייב בהזורק מעביר למעלה מעשרה היינו דוקא צדלא נח למעלה מעשרה דהכי מוקי לה היא דפ"ק שבת (77 ט) גבי אסקופה דאם נטל ונתן שלשתן פטורין ופריך נימא תהו תיובתא דרבא דאמר המעביר חפץ כו' ומשני התם לא נח הכא נח ונראה לי דכלל הנהו כיון דבאילן יבא לדין איסור דאורייתא אפילו רבי מודה דגזרו עליו בין השמשות כדאמרין לקמן (דף 77: ז) גבי קנה דרכין דגזר שמה יקטום: אי דאית ביה ארבעה ב' נתנו בבב"בא מאי הוי. דכיון דהאילן רשות היחיד הוא ליה כלכלה חזרי רה"י וצחור רשות היחיד אין לחוש אם גדיים צוקעין בו: ובבב"בא משלימתו א"ר. פירש"י אף על גב דרבאשוי הו רה"י לא הו רה"י הואיל ואין צמתתו רוחב ד' ולא הו רה"י אלא אם כן מתחיל להיות רחב ארבעה בתוך ג' הסמוכין לארץ ולא נראה דבשלהי פ' הוריק (שבת 77 קא). אמר עמוד גובה י' וצראשו רחב ארבע אס למטה (י) רוחב כותל שלשה זרק ונח על גביו חייב כיון דרוחב שלשה לא צקעי גדיים וזריך לומר צאין בתחתיתו ג': ורבי

וכסר

עין משפט גר מצוה

סו א מיי פ"ד מהלכות שבת הלכה ח סמג לאון סה טו"ש"ע א"ח ס"י שמה טעף י:

רבינו הגנאל

ונתכוון לשבות בעיקרו, ומאי למעלה ומאי למטה דהדר זקוף. אי הו למטה מעשרה טפחים עירובו טפחים אין עירובין] עירוב דהוא במקום אחד ועירובו במקום (אחר) [אחר]. ואמרין והא אי בעי מיימי ליה דרך עליו, פ"י עליו על גופו של אדם, וכן עניא דאמר מהלך כעומד דמי, ויש א"י הא לא איפשר דגרסינן בהמוציא תפילין לימא מיהו תיובתיה דרבא דאמר המעביר חפץ מתחילת ד' לסוף ד' והעבירו דרך עליו כו', פ"י עליו על כפיפתו של אילן. כשרצים מכתפין עליו, וכדעולא דאמר עמוד ט' ברשות הרבים ויבא מכתפין עליו זרק ונח על גביו חייב. מאי רבי ומאי רבנן, דתניא נתנו באילן במושיט מרה"י לרה"י (אפילו) למעלה מעשרה טפחים [אין] עירובו עירוב למטה מעשרה טפחים עירובו עירוב ואסור לטלטלו, נתנו בכלכלה ותלאו באילן אפי' למעלה מעשרה טפחים עירובו עירוב ואסור לטלטלו דברי רבי, וחכמי' או' כל מקום שאסור לטלטלו אין עירובו עירוב. רבנן אינימא, אי נימא אסיפא אנתנו בכלכלה, נימא רבנן סברי צדיקין אסורין להשתמש בהן, שהכלכלה התלויה באילן בצדידי האילן היא, ואע"ג דגרסינן בסוף שבת והילכתא צדיקין אסורין. הני מילי בשבת עצמה אבל בין השמשות לא גזרו בהו רבנן צדיקין אסורין. אלא אישא נתנו על האילן עצמו, היכי דמי אי דלית ביה רוחב מ' טפחים, פחות מ' טפחים מקום פטור הוא, ואי דאית ביה ד' אמות) [טפחים] כו'. ופירשה רבינא [רישא] דאית ביה [ד'] טפחים סיפא דלית ביה ד' טפחים, וכלכלה משלימתו ל' טפחים